

Sevgisunar, Mehmet Kemal

Türkiye’de Siyasetin Bilgi ve Belge Yönetimi Alanına Etkileri. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği, 2009, xii, 238 s.; 24 sm. ISBN: 978-6351-33-8.

Temelini yazarın “*Türkiye’de Siyasi Gelişmeler ve İdeolojik Yaklaşımların Bilgi ve Belge Yönetimi Alanına Etkileri*” adlı doktora çalışmasının oluşturduğu kitapta, Osmanlı’dan günümüze, özellikle Cumhuriyet tarihi boyunca Türkiye’de kütüphanecilik bilimi ve mesleği ile bilgi merkezlerindeki siyasi gelişmeler ve siyasetin olumsuz etkileri üzerinde durulmakta, mesleğe gönül vermiş meslek önderleri tarafından yapılan yanlış uygulamaları kronolojik bir sırada, derinlemesine ve tüm çıplaklığıyla okurun değerlendirmesine sunmaktadır.

Ayrıca, devlet yönetimindeki siyasi ya da olağan değişikliklerin kütüphanecilik mesleği üzerindeki olumlu etkilerinden de tüm açıklığıyla bahsedildiği kitapta yer alan ana ve alt bölüm başlıkları sırasıyla;

- “*Siyaset, Siyasi Hareketler ve Kütüphane Kurumuna Etkileri*”, tanımlar, ilişkiler, siyaset-tarih ilişkisi, siyaset-devlet geleneği, siyasi düşünce, olay ve dalgalanmalar ve kütüphane kurumu ilişkisi,
- “*Osmanlılarda Siyasi Dalgalanmalar-Kütüphane İlişkisi*” Osmanlı’nın kuruluşundan Tanzimat Dönemi’ne kadar siyasi dalgalanmaların kütüphane kurumuna etkisi, Tanzimat dönemi, Fransız Notası, Maarif-i Umumiye Nizamnamesi, Meşrutiyet dönemi ve İttihat Terakki Cemiyeti, Türk Ocakları, İlk Osmanlı Meclis-i Mebusan’ında kütüphane kurma çalışmaları, TBMM kütüphanesi (1920-),
- “*1923-1946 Yılları Arası Türkiye’deki Siyasi Dalgalanmaların Kütüphane Kurumuna Etkisi*” Tevhid-i Tedrisat Kanunu (1924), Tekke ve Zaviyeler ile Türbelerin kapatılması (1925) ve Türk Ocakları’nın cumhuriyet sonrası dönemi, Harf Devrimi (1928), Halkevleri ve kütüphaneleri (1932), Köy

Enstitüleri ve kütüphaneleri, kütüphanecilikte yaşanan gelişmeler, dünya ve Türkiye’de yaşanan gelişmeler, Türkçülerin etkileri,

- “*Çok Partili Dönemden (1946), 1960 Askeri Müdahalesi’ne Kadar Geçen Dönemde Yaşanan Siyasi Dalgalanmaların Kütüphane Kurumuna Etkisi*” Demokrat Parti Hükümetleri, Türkiye’de modern kütüphanecilik faaliyetlerinin hızlanma süreci, *Thompson Raporu* ile ABD’nin Türkiye’deki kütüphanecilik faaliyetlerine olan ilgisinin açığa çıkması, Milli Kütüphane’de Türkçü kadrolaşma faaliyetleri, Amerikalıların kütüphanecilik alanında etkili olabilmek için devreye girmeleri (1952), Adnan Ötüken ve arkadaşlarının Karayalçın’ın çalışmalarını yazılı olarak eleştirmeleri,
- “*27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi’nden, 12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi’ne Kadar Geçen Dönemde Yaşanan Siyasi Dalgalanmaların Kütüphane Kurumuna Etkisi*” 1960 askeri müdahalesi, planlı dönem (1960) ve *Kütüphaneler Komitesi Raporu* (1961), Adnan Ötüken’in UNESCO-Türkiye Milli Komisyonu’na seçilmesi, Adnan Ötüken-Sami Nabi Özerdim tartışmaları, Adnan Ötüken ile dönemin ilerici başka aydınları arasında yaşanan tartışmalar, Türkçülerin yazıları, İstanbul Üniversitesi’nde üniversite kütüphanesinin düzene kavuşturulması ve kütüphanecilik bölümü kurulması çalışmaları, bilgi ve belge yönetimi alanında ulusal nitelikli tepkiler (1964), bilgi ve belge yönetimi alanında Türkçülerin örgütlenme ve güç kullanma girişimleri (1964), Kültür Müsteşarlığı’nın kurulması ve Adnan Ötüken’in bu göreve atanması ile başlayan kadrolaşma çalışmaları, Türkiye Kütüphaneleri Kütüphaneci, Memur ve Hizmetlileri Sendikası’nın kurulması (1966), Sendika’nın hak arama çalışmaları: Milli Eğitim Bakanlığı’na muhtıra verilmesi, Sendika-TKD ilişkileri, TKD’ye yönelen eleştiriler ve dönem kütüphanecilerinin düşünceleri, TKD Kurultayları’nda yaşanan tartışmalar, ÜKBMD’nin kurulması, 12 Mart 1971 Askeri Müdahalesi ve Kültür Bakanlığı’nın kurulması, Hacettepe Üniversitesi’nde kütüphanecilik bölümünün kurulması (1972), ÜKBMD’nin TKD’ye yönelik tepkileri, Kültür Bakanlığı’nda kısa süreli bir iktidar değişimi (1978),
- “*12 Eylül Askeri Müdahalesi’nden günümüze Türkiye’deki siyasal dalgalanmaların kütüphane kurumuna etkisi*” 12 Eylül 1980 sonrasında bilgi ve belge yönetimi alanında yaşanan gelişmeler, kütüphanelerden sansürcü

düşünceyi ortadan kaldırma girişimleri, bilgi ve belge yönetimi alanında siyasal değerlendirmeler açısından yeni yaklaşımlar, Kütüphaneler Genel Müdürlüğü, Milli Kütüphane, TBMM Kütüphanesi’nde günümüze kadar yaşanan siyasal dalgalanmalardan kaynaklı yönetim değişiklikleri, şeklindedir.

Kitabın “sonuç ve öneriler” kısmında ise yazarın, kütüphanecilik disiplini ve bilgi merkezlerinin siyasal alandan kaynaklı sorunlarına yönelik tespitleri ve sağlıklı bir yapıya kavuşabilmesinin yollarına yönelik önerileri sıralanmaktadır.

Kitap, bilgi uzmanları ve bilgi merkezi yöneticileri ile alana ilgi duyanlar ve araştırmacılar için kütüphanecilik disiplini ve bilgi merkezlerinde meydana gelen siyasi gelişmeler ve siyasetin etkileri konusunda önemli bilgiler içeren nitelikli bir kaynak kitap özelliği taşımaktadır. Mesleğimizin bu günlere gelmesinde geçirdiği evrelerin tarihsel, sosyal ve siyasal etkileşimlerle birlikte incelendiği kitaptan öğrendiğimiz en önemli nokta kanımca her toplumsal kuruluş gibi kütüphane ve bilgi merkezlerinin de bu etkileşimler göz ardı edilmeden yorumlanmaya devam edilmesi ile mesleki sorunlarımızın temel nedenlerini daha kolay kavrayabileceğiz. Ayrıca, başkalarıyla paylaşıldıkça anlam taşıyan ve önemi artan bilginin toplandığı, bilgi üsleri niteliği taşıyan “Bilgi Merkezleri”nin, sağlıklı ulusal bilgi politikası ile tanımlı görevleri çerçevesinde hizmet vererek siyasetten uzak olmasının ne kadar önemli olduğunun anlaşılması açısından da geçmişten ders çıkarılmasında yardımcı olabileceği inancıyla iyi okumalar.

Derviş DURMAZ
Kütüphaneci
İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi
(İGEME) Kütüphanesi
dervisd@igeme.gov.tr